

навчальної релігієзнавчої літератури та ін. Хотілося б, щоб буковинці, як інші обласні осередки, виступали організаторами якоїсь щорічної тематичної конференції, спробували налагодити широку лекційно-просвітницьку роботу силами релігієзнавчої спеціалізації Національного університету, активізували науково-дослідницьку роботу перспективної молоді, утворили молодіжну секцію УАР та ін.

А.Колодний, президент УАР

ДИСЕРТАЦІЙНІ ПРАЦІ, ЗАХИЩЕНІ В 2000 РОЦІ У СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ ВЧЕНІЙ РАДІ Д 26.161.03

ДОКТОРСЬКІ ДИСЕРТАЦІЇ:

ФИЛИПОВИЧ Л.О. – *“Етнологія релігії: традиція вітчизняного релігієзнавчого осмислення і теоретичне вирішення проблем співвідношення релігії та етносу”* – філософські науки (13.10.2000).

Теоретичне дослідження проблем співвідношення етнічних і релігійних феноменів, а також філософський аналіз вітчизняних здобутків їх осмислення засвідчили, що онтологічний, феноменологічний, структурно-функціональний взаємозв'язок релігії та етносу має давню історію, зумовлює появу синкретичних етнорелігійних явищ, які посідають визначне місце в житті народів і постійно виявляють себе в міжнаціональних і міждержавних відносинах, виступають активним чинником світового суспільного процесу. а водночас є предметом дослідження нової галузі релігієзнавства – етнології релігії.

КАНДИДАТСЬКІ ДИСЕРТАЦІЇ:

НІКІТЕНКО М.М. – *“Найдавніші християнські пам'ятки історії і культури Києва у державотворчому процесі Русі (кінець X – перша половина XI ст.)”* – історичні науки (05.05.2000).

Дисертація є першим в історіографії комплексним дослідженням місця й ролі літературних і мистецьких пам'яток християнізації Русі в генезі національного державотворення. Зроблено висновок, що відповідні пам'ятки Києва кінця X – першої половини XI ст. мислилися як сакральна субстанція Київської держави і належали до цілісного концептуального

задуму, котрий стверджував і освячував її вступ у всесвітню історію християнської ойкумени.

РЕШЕТНИКОВ Ю.Є. – *“Становлення та диференціація євангельського руху в Україні”* – філософські науки (22.12.2000).

Доведено, що євангельський рух в Україні, зародившись в умовах одержавлення православ'я, соціального розшарування населення України, сформувався як духовний феномен під впливом східної православної традиції і поєднання з нею різних західних протестантських ідей, що стало причиною виникнення українського штундизму, його еволюції, постійної диференціації та кризових явищ.

СОЛОВІЙ Р.П. – *“Конфесійна та культурно-просвітницька діяльність Української євангельсько-реформованої церкви у Західній Україні (1925-1939)”* – історичні науки (13.10.2000).

У дисертації вперше у вітчизняному релігієзнавстві виокремлено в об'єкт наукового дослідження світоглядні, догматичні та еклезіологічні характеристики українського кальвінізму, простежується процес його інституціоналізації у формі Української євангельсько-реформованої церкви на теренах Західної України у

20-30-х рр. ХХ століття. Феномен українського кальвінізму як специфічної конфесійної моделі та ідей українського національного відродження. Ця провідна риса його етноконфесійності виявилась у змісті ідейно-світоглядних засад, формах церковного устрою та характері місіонерської діяльності осередку.

БОЙЦОВА О.Є. – *“Іслам в Криму: національно-релігійна ідентифікація кримських татар(друга половина XV – XVIII ст.)* – історичні науки (24.11.2000).

Дисертація є першим у вітчизняній історіографії комплексним дослідженням ісламу як системоутворюючого чинника формування, становлення і розвитку кримськотатарського етносу. У ході дослідження виявлена фундаментальна роль ісламського віровчення у формуванні способу життя і духовних традицій кримських татар.

КУЛАГІНА Г.М. – *“Синкретизм дохристиянських вірувань та православ'я в Україні”* – філософські науки (24.11.2000).

Аналіз соціальних, соціально-психологічних та гносеологічних коренів синкретизму дохристиянських вірувань киеворуських слов'ян з православ'ям, його змісту, приводить дисертанта до висновку, що в українців сформувався новий тип релігійної свідомості – український

різновид побутового православ'я. релігійно-синкретичний світогляд українця, сформований після прийняття християнства, є якісно новим, часто неусвідомленим поєднанням різноконфесійних, зокрема дохристиянських і православних елементів, кожний з яких посів своє, відповідне його світоглядній функціональності місце в цілісній картині світобачення віруючого. Здійснивши комплексний аналіз історичних, соціологічних та етнокультурних умов еволюції православ'я в Україні, дисертант розкрила його специфіку, тенденції розвитку та синкретичний характер.

ПЕТРОВА І.М. – *“Люди́нотворчий характер християнської духовності”* – філософські науки (23.06.2000).

Здійснено релігієзнавчий аналіз християнства як типу духовності. Християнська духовність розглядається як люди́нотворчий чинник, спосіб духовного становлення людини. Це визначає її як особливий процес люди́нотворення, практично-дієву і активну парадигму духовного життя, активно-творчий тип духовності. Простежується також її феноменальний прояв в духовній культурі України, своєрідність вкорінення в духовне життя української спільноти.

ЖИРТУЄВА Н.С. – *“Ісіхазм в духовній культурі середньовічної України та Росії”* – філософські науки (22.12.2000).

В дисертації аналізуються ідеї візантійського, киеворуського і московського ісіхазму. З'ясування сутності ісіхазму пов'язано в роботі з виявленням шляхів виховання цілісної особистості, яка подолала в собі хаос внутрішніх протиріч і зорієнтована на розкриття свого екзистенціального і творчого потенціалу.

НАУМОВА Н.В. – *“Християнство як фактор формування духовної культури Київської Русі”* – філософські науки (25.02.2000).

В дисертації проаналізовано духовна культура давньоруської спільноти в контексті східних і західних філософсько-релігійних світоглядних систем. Показано, що для національного світосприйняття як в минулому, так і в наш час більш властиві інтровертність, а не екстравертність, життєзаперечення, а не життєствердження. Значний вплив на формування духовної культури Київської Русі справило апофатичне богослов'я, пріоритетність ідеї незбагненності Бога, різке розмежування божественного і мирського.

МАРГОЛІНА І.Є. – *“Кирилівська церква – релігійний та церковно-політичний осередок середньовічного Києва”* – історичні науки (25.02.2000).

Вперше у вітчизняній історіографії авторка здійснила комплексний аналіз релігійної і політичної діяльності духовенства Кирилівської церкви в середньовічній епохи. З’ясована роль цього сакрального центру у формуванні духовності українського народу.

ГУРСЬКА Л.І. – *“Роль середньовічних православних братств у духовному житті українського народу”* – філософські науки (05.05.2000).

На основі широкого кола джерел авторка прослідковує консолідуючу роль Львівського, Київського та інших братств в житті Православної Церкви в Україні, аналізує культурно-освітню, наукову, а також благодійницьку діяльність православних братств XVI – XVII століть.